

Л.М. Калюжна
Житомирський державний університет імені Івана Франка
ННІ іноземної філології
Науковий керівник: доцент Л.А. Гаращук

Фонетична оформленість пареміологічних одиниць англійської та української мови засобами евфонії

Метою статті є дослідження евфонічних засобів у прислів'ях та приказках англійської та української мов. Евфонічність, одна із природних тенденцій англійської мови, досягається такою організацією звуків у межах слів, речень і всього тексту, при якій вони легко і розбірливо вимовляються. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю порівняння фонетичної оформленості пареміологічного фонду англійської та української мов.

Об'єктом для міжмовного співставлення пареміологічних одиниць на фонетичному рівні виступають 50 англійських та 50 українських прислів'їв та приказок. Матеріалом для дослідження послуговували словники прислів'їв такі як: *The Concise Oxford Dictionary of Proverbs*, *The Penguin Dictionary of Proverbs*, *Англо-український фразеологічний словник*, *Російські прислів'я та приказки з українськими відповідниками та ін.*

Історія кожної мови унікальна та цікава і відображається в художній літературі, рукописах, усній народній творчості, яка передається нащадкам з покоління в покоління. За словами М.В. Буковської [2, с.47], кожен художній твір – це твір мовленнєвий, а отже, він репрезентує деяку звукову послідовність з якої виникає послідовність слів, фраз, речень. Ефект впливу тексту на слухача досягається за допомогою звукової сторони твору, яка складає одне ціле з ритмом і значенням, і окремо від них не може впливати на слухача.

Одним із джерел вивчення як мови, так і характеру та світогляду народу являються прислів'я та приказки. Це – художні твори малої форми, що походять з усної народної творчості. В їх структурі знаходять реалізацію різноманітні мовні засоби, зокрема фонетичні. До фонетичних засобів відносяться римовані співзвуччя, алітерація і асонанс, які є важливими виразними засобами, оскільки сприяють стійкості та запам'ятовуванню прислів'їв та приказок і тісно взаємодіють з їх значенням.

У розглянутих нами пареміях англійської та української мов були виокремлені такі фонетичні засоби:

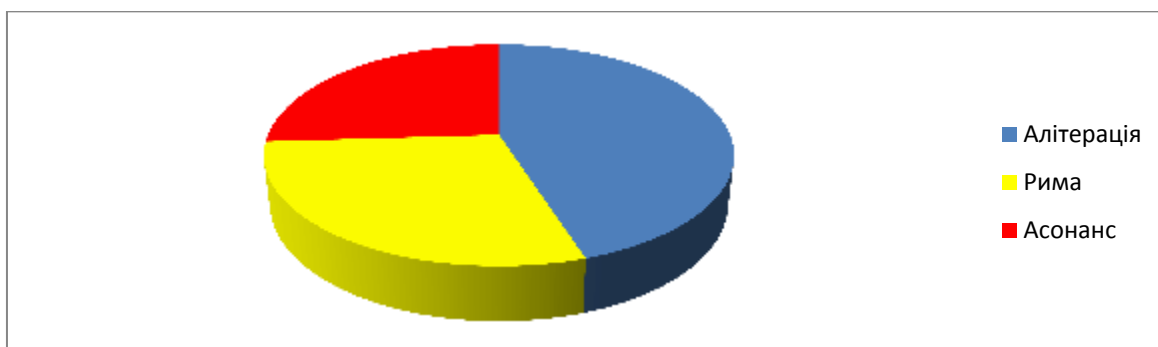
Рима, або співзвучність закінчень, являє собою надзвичайно важливу рису в складі прислів'їв та приказок; у ній відбивається музичне чуття народу, його підсвідоме прагнення до повноти й краси звуку. Рима надає закінченій форми прислів'ю, вершить будову, робить його нерухомим і разом з тим таким, що легко запам'ятовується [3, с.132]. Наприклад: англ. Velvet paws hide sharp claws – укр. М'яко стелить, так жорстко спати; англ. Words cut more than swords – укр. Слово пуці стріли разить; англ. Still waters have deep bottoms – укр. У тихому вирі чорти водяться; англ. A little pot is soon hot – укр. Дурня легко вивести з себе; англ. Velvet paws hide sharp claws – укр. М'яко стелить, та жорстко спати; англ. There's many a slip 'twixt cup and lips – укр. Не говори „гоп", доки не перескочиш; англ. Words cut hurt more than swords – укр. Злі язики – гострий меч; англ. Birds of feather flock together – укр. Рибак рибака бачить здалеку; англ. He that mischief hatches, mischief catches – укр. Не рий іншому яму, сам в неї потрапиш [4, с.57-246].

Алітерація – це повторення голосних та приголосних звуків на початку близько розташованих наголошених складів [1, с.228]. Наприклад: англ. Where there is a will there is a way – укр. Де охота – там і робота; англ. He that will eat the kernel must crack the nut – укр. Треба нахилитися, щоб з криниці води напитися; англ. What we do willingly is easy – укр. Де руки і охота, там спора робота; англ. No sweet without some sweat – укр. Пороби до поту, той поїси в охоту; англ. Barking dogs seldom bite – укр. Не бійся собаку, який гавкає; англ. Let sleeping dogs lie – укр. Не буди лихо, доки воно спить; англ. Look before you leap – Не знаючи броду, не сунься у воду; англ. A cat may look at a king – укр. І ми не ликом шиті; англ. Every bullet has its billet – укр. Від долі не підеш; англ. Every dog has his day – укр. Буде і на нашій вулиці свято; англ. One swallow doesn't make a summer – укр. Одна ластівка весни не робить; англ. A creaking door hangs long in its hinges – укр. Битий посуд два століття живе; англ. Dumb dogs are dangerous – укр. Не бійся собаку, який гавкає; англ. A creaking door hangs long in its hinds – укр. Скрипливе дерево два століття живе; англ. Promises are like piecrust made to be broken – укр. Обіцянки, що кірка від пирога: них на те і печуть, щоб потім ламати [5, с.105-354].

Асонанс – повторення наголошених голосних у рядку або фразі, або на її кінці у вигляді неповної рими [1, с.216]. Наприклад: англ. Good health is above wealth – укр. Найбільше багатство – здоров'я; англ. Health is not valued till sickness comes – укр. Здоров'я маємо – не дбаємо, а стративши плачемо; англ. Never put off till tomorrow what you can do today – укр. Відчиняй двері, поки відчиняються; англ. Make hay while the sun shines – укр. Коваль клепле, доки тепле; англ. Little pitches have long ears – укр. Діти люблять под-слухивать; англ. Lazy folks take the most pains – укр. Недбайливому приходиться працювати більше усіх; англ. Small rain lays great dust – укр. Малий золотник, та дорогий; англ. Time and tide wait for no man – укр. Час не чекає [6, 203-486].

У даній статті ми визначити номенклатуру найбільш вживаних евфонічних засобів у складі англійських та українських прислів'їв та приказок, аби показати частотність їх використання в структурі пареміологічних одиниць. Було встановлено, що на фонетичному рівні найбільш вживаними є алітерація, рима та асонанс.

Діаграма 1 «Евфонічні засоби у складі англійських та українських паремій»

Отже, для прислів'їв та приказок характерними є взаємодія різних фонетичних засобів, проте найбільш акцентними вважаються алітерація, рима, та асонанс, які слугують ритмічній організації прислів'їв і приказок, що, у свою чергу, сприяє їх кращому запам'ятовуванню у процесі комунікації.

Особливою життєздатністю на протязі багатьох століть розвитку людської культури відзначаються прислів'я та приказки. Їх актуальність визначається їх органічним зв'язком з народною розмовною мовою та широким застосуванням їх у різних ситуаціях повсякденного життя. Прислів'я та приказки створювалися та накопичувалися віками, відбиваючи соціальний та культурний розвиток нації, зміну та поширення світогляду, мораль та естетичні норми та правила поведінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. М.: Издательство Советская энциклопедия, 1966. – 576 с.
2. Буковская И.О., Вяльцева С.И. О критериях отбора и употреблении английских пословиц // Словарь употребительных английских пословиц: 326 статей / З. И. Дубянская и др. – 3-е изд., стереотип. – М.: Рус. яз., 1990. – С. 8-15, 147.
3. Кунин А.В. Английская фразеология. – М.: Высш. шк., 1970. – 344 с
4. Оксфордский англо-русский и русско-английский словарь. – М.: А/О издательство «Радуга», 1995. – 623 с.
5. **CODP**: The Concise Oxford Dictionary of Proverbs. – Oxford, New York. – Oxford University Press, 1998. – 1568 p.
6. <http://www.websters-online-dictionary.org/>